

Bemærkninger til afgrænsning af miljøkonsekvensrapport for byudvikling på Godsbaneterrænet

Sarah Holst Kjær, beboer
Ejderstedgade 18, 3.th.
1761 Kbh V.

Jeg har følgende bemærkninger til Miljøkonsekvensrapport for byudvikling af Godsbaneterrænet udarbejdet af Cowi for bygherrer og grundejere DSB Ejendomsudvikling A/S, Freja Ejendomme A/S og Baneby Konsortiet (NREP).

Vedrørende punkt:

3.2 Sandsynlig udvikling, hvis projektet ikke gennemføres

Miljøvurderingsloven foreskriver at den sandsynlige udvikling, hvis projektet ikke gennemføres, skal beskrives.

Cowi beskriver Godsbaneterrænets ”sandsynlige udvikling” hvis byudviklingsprojektet ikke gennemføres sådan:

Den sandsynlige udvikling for området, hvis ikke projektet gennemføres, er at området forventeligt fortsat vil blive benyttet til tekniske anlæg af offentlig/almen karakter samt erhverv, eller et andet projekt, som vil kræve udarbejdelse af nye planlægningsmæssige rammer (Cowi, Afgrænsningsnotat, s. 5).

Bemærkning: Godsbaneterrænet er et område på 55 ha, hvoraf de i citatet omtalte ”tekniske anlæg”, dvs. bevaringsværdige industri-anlæg (udråbt til potentiel national kulturarv) samt DSB’s aktive og ikke-aktive værksteder, tilsammen udgør ca. 55.000 m² af området, eller som der står i notatet: ”Nord for Metroselskabets CMC-område bevares en række af de eksisterende bygninger svarende til ca. 40-50.000 m², mens der syd for Metroselskabets CMC-område bevares op til ca. 4.000 m²” (ibid. s. 4).

Dvs. at hvis projektet **ikke** gennemføres vil der fortsat være ca. 10-12 % bygningsmasse (ej medregnet Den gule by som ikke opgøres) som skal bevares. Dette efterlader altså et område på ca **45 ha** jord som, hvis projektet ikke gennemføres, på sigt, kan forventes **at springe i natur**, dvs. ”naturen får lov at indvandre” (s. 6) eller at området får lov at stå urørt over en årrække, hvorfor det af sig selv, vil blive mere grønt, biodiversit¹ og ’naturligt’.

¹F.eks. findes der stort set ingen insekter mere i København og dette relateres direkte til at der stort set ingen biodiverse områder findes. <https://via.ritzau.dk/pressemeddelelse/insekterne-lider-i-byerne?publisherId=13560986&releaseId=13651384> (220529)

Cowi arbejder i sin afgrænsning med en fremskrivning af ”byomdannelsens” miljømæssige effekter frem til år 2035. Man skriver:

For de miljømner, hvor det er relevant, vil den aktuelle miljøstatus blive fremskrevet i forhold til naturlige ændringer, klimaforandringer, forventet trafik- og befolkningsudvikling samt en realisering af øvrige planer og projekter i nærheden. Fremskrivningen sker til 2035, hvor byomdannelsen af området forventes at være langt eller fuldendt (ibid. s. 5).

Det vil altså sige at Cowi arbejder med en tidshorisont for byomdannelsens miljømæssige effekter frem til **2035**, men har **ikke** den samme tidshorisont såfremt området ikke byomdannes.

I skrivende stund (2022) er der **13 år** til 2035 hvor områdets 45 ha potentielt har tid til at springe i natur som i det ovenstående beskrevet i lægmandssprog.

Jeg bemærker således til punkt 3.2 at der i miljøredegørelsen **bør redegøres for** de natur- og biodiversitetsmæssige processer som områdets 45 ha **af sig selv** på tretten år vil generere, hvis der ingenting foretages.

Vedrørende punkt:

3.3 Referencescenarium

I sin afgrænsning skriver Cowi, som tidligere nævnt, at man vil fremskrive nuværende projekts miljøpåvirkninger frem til 2035. Man skriver:

De miljøpåvirkninger, som projektet medfører, indtræffer i forhold til de eksisterende forhold. Derfor vil der i miljøkonsekvensvurderingen blive taget udgangspunkt i den aktuelle miljøstatus for projektområdet [.] For de miljømner, hvor det er relevant, vil den aktuelle miljøstatus blive fremskrevet i forhold til naturlige ændringer, klimaforandringer, forventet trafik- og befolkningsudvikling samt en realisering af øvrige planer og projekter i nærheden. Fremskrivningen sker til 2035, hvor byomdannelsen af området forventes at være langt eller fuldendt (ibid. s. 5).

Det bemærkes at afgrænsningen **ikke** tager højde for de **politiske rammevilkår** som man forventer at Danmark – og således Godsbaneterrænet, dansk stat og Københavns kommune - vil blive underlagt i 2030, nemlig indførelsen af EU-lovgivningen Green Deal, selvom man kan hævde at etableringen af bygningsmasse (dog uklart i hvilket procentuelt omfang) har grænseoverskridende indvirkninger på miljøet eftersom man (formentlig) ikke vil leve op til at lade 30 % af områdets areal stå urørt.

Det bemærkes således at miljøkonsekvensvurderingen bør tage højde for de politiske rammevilkår, herunder EU-lovningen på naturområdet, Green Deal, som kræver at nationalstaterne, således også Danmark i sin helhed, skal omlægge 30 % af sit samlede nationale areal til natur- og biodiversitetsområder. Også **byer**, således også Københavns kommune, skal implementere Green Deal lovgivningen senest i 2030, hvorfor Københavns

kommunes samlede areal (8600 ha)² skal omlægges til 30 % natur- og biodiversitetsområder af sammenhængende kvalitet.³ På nuværende tidspunkt findes der **13 %** grønne områder i Københavns kommune, hvor dog kvaliteten af natur- og biodiversitet ikke angives.⁴

Det bemærkes at miljøkonsekvensvurderingen bør tage højde for de politiske rammevilkår som f.eks. Green Deal som Danmark, stat og kommune er og vil blive underlagt i konsekvensvurderingens fremskrivningsperiode.

Vedrørende:

Punkt 3 Projektbeskrivelse

Cowi skriver:

I den nye bydel etableres ligeledes en række parker og grønne strukturer samt fodboldbaner af kunstgræs. De rekreative arealer vil blive anlagt løbende i takt med opførelsen af bebyggelse i området (ibid. s. 5).

I Cowi's afgrænsning defineres bare den nuværende og fremtidige bygningsmasses arealmæssige omfang. Det arealmæssige omfang samt kvaliteten af 'det grønne' og 'rekreative' på området som planlægges etableret i bytableringen er der ikke redgjort for i numeriske størrelser.

Det bemærkes således at miljøkonsekvensvurderingen bør definere **kvaliteten** af 'det grønne' som planlægges etableret: hvilke miljø- og biodiversitetsfremmende skal opnås? Hvilket **procentuelt omfang** vil natur- og biodiversitetsområderne på Godsbaneterrænet have? Lever disse etableringer op til EU's Green Deal målsætning om 30 % biodivers natur set i forhold til Københavns kommunes samlede areal?

Hvordan vil Cowi vægte biodiversitet og natur i forhold til EU's Green Deal lovgivning samt tætbefolkede områders beboere og deres helsemæssige og rekreative trivsel med hensynet til nybyggeri og udvikling af området?

Vedrørende:

Punkt 5.3.7 Bilag IV-arter:

Cowi skriver at miljøkonsekvensvurderingen vil undersøge de gamle træer på området og deres funktion som bosteder for Bilag IV-arter som flagermus. Desuden nævnes det at også markfirben kan have bosted på området, hvilket der skal undersøges for. Flere steder i

² <https://sv.wikipedia.org/wiki/K%C3%B6penhamn> (220521)

³ https://ec.europa.eu/environment/strategy/biodiversity-strategy-2030_en, se også https://en.wikipedia.org/wiki/European_Green_Deal#cite_note-EU_Biodiversity_Strategy-41 (220521)

⁴ <https://www.berlingske.dk/kommentarer/koebenhavn-skraber-bunden-paa-liste-over-groenne-europaeiske-storbyer> (220521)

afgrænsningsnotatet nævnes at etableringen af en ny bydel vil medføre nedrivning af gamle træer som skal erstattes med plantning af nye træer (ibid. fx. s. 12).

Det bemærkes at miljøkonsekvensvurderingen bør indeholde en analyse af **kvaliteten** af gamle træer som bosted for flagermus i relation til kvaliteten af nye træer som bosted for flagermus.

Vedørende:

5.3.8 Natura 2000-områder

Miljøkonsekvensvurderingen afgrænses sådan at det på forhold ikke vurderes som problematisk at projektområdet ligger i 2,5-7 km afstand til Amager fæld (Natura 2000 område). Godsbaneterrænget er altså forbundet til Amager fæld via havnen. Cowi udlukker imidlertid på forhånd at anlægsfasen af en ny bydel vil forårsage problemer for Amager fæld da anlægsprojektet tager højde for at rense forurennet, oppumpet grund- og overfladevand.

Selvom det andetsteds i afgrænsningen (s. 23) vurderes at ”skybrud i driftsfasen kan medføre oversvømmelse af boligområder og lignende, da der sker en øget befæstning af området” samt at ”byområdets håndtering af skybrud vil blive belyst og beskrevet for hverdagsregn (T5) og skybrudshændelser (T100) i miljøkonsekvensvurderingen”, altså at ”projektets sårbarhed overfor klimaændringer i driftsfasen indgår i miljøkonsekvensvurderingen”, så *bemærkes dog* at det fremstår uklart:

Hvordan vil *vand* (overflade- grund- og regnvand) i driftsfasen ikke bare vil påvirke **bygningerne** på Godsbaneterrænget, men **også**, via udløbet i havnen, påvirke Amager fæld? Hvor **stort et areal** af de 55 ha som området udgør, skal rent faktisk skal lukkes af med bygningsmasse, asfalt, parkeringspladser, osv.? Som en del af dette scenario, hvilke konsekvenser vil vand som ikke kan opsuges på området, men istedet udledes i havnen, få for Natura 2000 området?

Vedrørende:

Punkt 3.4 Kumulative forhold og 5.3.17 Arkitektonisk kulturarv

Cowi vil i sin konsekvensvurdering undersøge projektets kumulative forhold. Der tænkes placeret og udviklet følgende: DSBs nye værksteder, IKEA, Fjernbusterminalen, Udvidelse af Fisketorvet, Etablering af metrostation ved Fisketorvet, Byggeri ved posthusgrunden, Øget kapacitet på CMC (s. 6) foruden det allerede tiltænkte boligbyggeriprojekt/højhuse ”Jernbanebyen”.

Der skal, ifølge Cowi, undersøges for konsekvenser vedr. ”varme-ø effekter” dvs. overophedning på området pga. asfaltering og tæt bebyggelse hvor varmen ikke kan slippe væk.⁵ Planen, at etablere kæmpebyggerier (såsom også IKEA og Fisketorvet) tænkes altså forårsage f.eks. udslip af aircondition, asfalterede parkeringspladser der vil holde på varmen.

⁵ <https://klimaleksikon.dk/opslag/varme%C3%B8> (220529)

Vindpåvirkningen fra de højhuse (på op til 40 meter) som tænkes etableret skal også undersøges.

Samtidig vil Cowi i sin miljøkonsekvensvurdering undersøge ”påvirkningen på udpeget værdifuldt kulturmiljø i driftsfasen” (ibid. s. 21). Man skriver at ”byomdannelsen vil medføre en komplet ændring af de visuelle forhold i området, hvilket inkluderer opførelse af bebyggelser på op til 40 meter. Ingen beskyttede landskaber eller kystlandskaber kan blive påvirket” (ibid. s. 22).

Cowi påpeger – med rette - at ”Godsbaneterrænet **ikke** er et **beskyttet** landskab eller kystlandskab”. Cowi skriver også at de visuelle forhold i området vil blive ”komplet ændret” med byomdannelsen.

Der findes altså en inkongruens mellem bygherrers ønske om udnyttelse af området, den forventede effekt af de akkumulerede projekter, herunder byggeriets ’varme-ø’ og vindkonsekvenser, og det faktum at Godsbaneterrænet har status af at have kulturmindebygninger og kulturmindekendetegn som ifølge Cowi vil blive **komplet ændret**, men som eventuelt **ikke** skal tages i betragtning fordi området ikke er ”et beskyttet” landskab?

Det bemærkes at Cowi, uanset at området ikke er beskyttet, fortsat bør analysere områdets kulturhistoriske kvaliteter som, hvis de trænges inde i anden bygningsmasse, vil forsvinde for fremtiden:

Selvom kulturmiljøet (DSB’s industribygninger) nok er udpeget af Slots- og Ejendomsstyrelsen og, af denne myndighed, sat på listen over de **25 vigtigste nationale kulturminde** så er Godsbaneterrænets ’Nationalt kulturminde 13: Danmarks første jernbanestrækning’ altså **ikke** beskyttet/fredet.⁶

Det bemærkes at projektet Jernbanebyen samt de akkumulerede projekters bebyggelsesprocent ikke er opgivet i Cowi’s afgrænsningsnotat, men at projekterne og deres bebyggelsesprocenter bør sammenlignes med sammenlignelige projekter, f.eks. Carlsberggrundens bebyggelsesprocent i relation til Carlsberg som også er udpeget til nationalt kulturminde. Carlsberggrunden er med andre ord på samme liste over de 25 udpegede nationale industriminder, men enhver vil, når man opholder sig på området, erfare at oplevelseskvaliteten af kulturminde og kulturarven i sig selv er fuldstændig presset inde og trængt i baggrunden af byggerier i glas, beton og stål - materialer som totalt dominerer Carlsbergs snart færdigudviklede område.

Erfaringerne fra Carlsberg med fokus på oplevelseskvalitet af kulturarven bør altså overføres til Godsbaneterrænet.

Lektor i kulturmiljøer ved Arkitektskolen Aarhus, Simon Ostenfeld Pedersen, påpeger at:

”De nationale industriminder [herunder Godsbaneterrænet] er nøje udvalgt efter en stor proces med mange regionale forslag. De 25 er toppen af poppen, og hvert sted fortæller en vigtig historie om vores industrihistorie. Det er ganske enkelt de mest velbevarede industrimiljøer, vi

⁶ <https://slks.dk/omraader/kulturarv/bevaringsvaerdige-bygninger-og-miljoer/bevaringstemaer/industrikultur/13-jernbanen-mellem-koebenhavn-og-korsoer> (220529)

har i Danmark”. Lektor Ostenfeld Pedersen påpeger endvidere at kulturminde ikke bare handler om at bevare bygninger, men ”at bevare **hele miljøer**”.⁷

Cowi hævder altså at det visuelle udtryk af området vil blive ”komplet ændret”. I Miljøvurderingsloven⁸ står at ”**Projektets placering**” skal tage højde for ”værdien og sårbarheden af det område, som kan blive berørt som følge af (...) særlige karakteristiske naturtræk eller kulturarv”. Desuden påpeger Cowi i sin afgrænsning at de kumulative effekter (forårsaget af de førnævnte kæmpebyggerier) skal undersøges for deres påvirkning på varme-ø-effekter og vindforhold.

Det bemærkes at der findes inkongruens mellem det som Miljøvurderingsloven kalder ”intensiv arealudnyttelse” i et sårbart område der må forventes at blive berørt (”komplet ændret”) af projekt. I loven nævnes konsekvenser for ”vii) tætbefolkede områder” og her kan igen repeteres at at Vesterbroere og Københavnerne f.eks. bare har tilgang til 13 % grønne, rekreative områder i kommunen samt at tilgangen til natur, biodiversitet og rekreative muligheder i natur vil blive stærkt reduceret hvis projektet gennemføres i forhold til hvis området stod urørt.

Miljøvurderingsloven fokuserer også på at der skal tages hensyn til hvordan projektet vil kunne påvirke: ”viii) landskaber og lokaliteter af historisk, kulturel eller arkæologisk betydning”.

Det bemærkes at at det bør undersøges hvordan projektets driftsfase vil påvirke de omkringliggende kvarterer (’tætbefolkede områders’) behov for rekreative muligheder set i forhold til hvis området stod som et kulturminde- og naturområde.

Godsbaneterrænet har ikke formel, men fortsat **reel kulturarvsstatus som bør håndteres ud fra sarthed og beskyttelsesprincipper**. Cowi bør i sin miljøredegørelse præsentere 3-D visualiseringsmodeller over 1. hvordan området med sin nuværende, urørte kulturarvs- og naturområdestatus kan se ud i sammenligning med 2. hvordan projektet med sin anlæggelse af højhuse på op til 40 meter, bebyggelsestætheden samt placeringen af de kumulative projekter (f.eks. IKEA og Fisketorvet), herunder parkeringspladser, vil påvirke oplevelsen af Godsbaneterrænet som sammenhængende kulturarvsmiljø.

Det bemærkes at det er uklart hvordan Cowi metodisk vil vægte hensynet til at én statslig myndighed (Slots- og Ejendomsstyrelsen) har udråbt Godsbaneterrænet til nationalt industrikulturminde samt at forskere mener, at nationale kulturminde har så stor kulturhistorisk betydning at de bør bevares. Hvordan skal hensynet til national kulturarv vægtes i forhold til at en kommune og to statslige selskaber med et byomdannelsesprojektet komplet vil ændre hele kulturarvsmiljøet rundt om de bevaringsværdige bygninger?

⁷ <https://byrummonitor.dk/Nyheder/art8274181/%C2%BDDet-er-ganske-enkelt-de-mest-velbevarede-industrimilj%C3%B8er-vi-har-i-Danmark%C2%AB> (220529)

⁸ <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2020/973> (220529)